



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 382/09-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. J. G., správcu konkurznej podstaty úpadcu P. vo V., N., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 6 Obo 3/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. J. G. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. októbra 2009 doručená sťažnosť JUDr. J. G., správcu konkurznej podstaty úpadcu P. vo V., N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 6 Obo 3/2009. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 8. októbra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. Z-2-3K 290/96 z 22. augusta 1997 bol na majetok P. vo V. (ďalej len „úpadca“) vyhlásený konkurz. Za správcu konkurznej podstaty bol ustanovený sťažovateľ. V rámci zostavovania súpisu majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty sťažovateľ zistil, že úpadca v postavení dlžníka previedol pätnástimi kúpnymi zmluvami z 8. novembra 1996 na obchodnú spoločnosť A., s. r. o. (ďalej len „A.“), podstatnú časť svojho nehnuteľného majetku, pričom z celkovej hodnoty ustálených majetkových podielov v sume 19 031 076 Sk bola úpadcovi uhradená len nepatrná suma 16 100 Sk. V dôsledku tejto skutočnosti sťažovateľ s poukazom na ustanovenie § 14 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“) a § 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka písomným prejavom vôle z 13. septembra 1999 doručeným A. 13. októbra 1999 odstúpil od všetkých kúpnych zmlúv. Na základe žalôb A. o určenie neplatnosti odstúpenia sťažovateľa od kúpnych zmlúv o prevode nehnuteľností z 8. novembra 1996 rozsudkom krajského súdu č. k. 66 Cbi 76/00-314 zo 16. októbra 2008 bolo určené, že odstúpenie je neplatné. Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 3/2009 z 18. júna 2009 bol rozsudok krajského súdu potvrdený. Rozsudok krajského súdu sa stal právoplatným 11. augusta 2009.

Podľa názoru sťažovateľa v oboch rozhodnutiach všeobecných súdov chýba jasné a jednoznačné odôvodnenie, ktoré by malo tvoriť súčasť základného práva na súdnu ochranu. Najvyšší súd ustálil, že A. uzatvoril s úpadcom pätnásť kúpnych zmlúv o prevode nehnuteľností s tým, že jednu tretinu kúpnej ceny mal A. zaplatiť úpadcovi, ďalšiu tretinu Daňovému úradu v Nitre a poslednú tretinu oprávneným osobám za ich majetkové podiely u úpadcu. Rovnako konštatoval, že A. ako kupujúci svoj záväzok zaplatiť kúpnu cenu dohodnutým spôsobom splnil. Podľa výpočtov sťažovateľa to ani zďaleka nezodpovedá skutočnosti. Neobstoja ani tie ujednania kúpnych zmlúv, podľa ktorých boli vyčíslené nároky členov družstva na vyrovnací podiel a na majetkové podiely. Sťažovateľ spochybňuje tiež oprávnenosť a zročnosť takýchto nárokov.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti je sťažovateľ presvedčený, že od kúpnych zmlúv odstúpil právom, a pokiaľ to všeobecné súdy neuznali, porušili tým označené práva podľa ústavy a dohovoru.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 6 Obo 3/2009 s tým, aby bol rozsudok z 18. júna 2009 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje napokon náhradu trov.

Z rozsudku najvyššieho súdu č. k. 6 Obo 3/2009-353 z 18. júna 2009 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok krajského súdu č. k. 66 Cbi 76/00-314 zo 16. októbra 2008. Úpadca (predtým vystupujúci pod obchodným menom P.) sa transformoval v zmysle platných predpisov a osoby, ktoré mali voči nemu pohľadávky z titulu majetkového podielu, resp. vyrovnacieho podielu (oprávnené osoby) postúpili tieto pohľadávky právnickým a fyzickým osobám – samostatne hospodáriacim roľníkom. Úpadca rozhodol uznesením z 21. augusta 1995, že postupníkom vydá svoj majetok do výšky prevzatých dlhov voči oprávneným osobám. K realizácii uznesenia došlo uzatvorením dohôd z 2. decembra 1995. Išlo o dohody o vydaní majetku družstva na majetkové podiely oprávnených osôb a na vyrovnacie podiely pre členov družstva. V nadväznosti na tieto dohody boli uzatvorené jednotlivé kúpne zmluvy týkajúce sa prevodu nehnuteľného majetku. V kúpnych zmluvách bol spôsob vyporiadania kúpnej ceny dohodnutý tak, že prvú časť ceny zaplatí A. v hotovosti do pokladne úpadcu. Druhú presne určenú časť ceny mal A. poskytnúť podľa potrieb úpadcu na zaplatenie dane z prevodu nehnuteľností. Napokon tretiu sumu dohodnutej kúpnej ceny mal A. vyplatiť osobám, ktoré získali majetkové podiely v rámci transformácie družstva a členom družstva majúcim nárok na vyrovnací podiel. Je nesporné, že z dohodnutej kúpnej ceny zaplatil A. prvú časť tak, že ju zaplatil v hotovosti do pokladne úpadcu pri podpise kúpnej zmluvy. Zaplatenie tejto čiastky nepopieral ani sťažovateľ v právnom úkone z 13. septembra 1999, ktorým odstúpil od kúpnych zmlúv. Ďalšiu časť kúpnej ceny určenej na daň z prevodu nehnuteľností spolu v čiastke 668 414 Sk vyporiadal A. priamo s Daňovým úradom v Nitre. Dokazuje to rozhodnutie sp. zn. 8/320/99 z 5. januára 1999 o zrušení záložného práva zriadeného na účel zabezpečenia daňovej pohľadávky.

Zostávajúcu časť kúpnej ceny bol A. povinný vyplatiť oprávneným osobám tak, že im zaplatí spôsobom a v lehotách dohodnutých v zmluvách o postúpení pohľadávok. Táto povinnosť A. smerovala voči tretím osobám, teda nie voči úpadcovi. A. výpisom z hlavnej knihy účtovníctva spolu s inventúrnymi súpismi a príslušnými pokladničnými dokladmi a výdajkami preukázal, že si svoju povinnosť voči oprávneným osobám (prípadne ich dedičom) splnil. Vzhľadom na uvedené skutočnosti stav existujúci v čase úkonu sťažovateľa (odstúpenia od kúpnych zmlúv) nebol dôvodom na odstúpenie od zmluvy v zmysle § 14 ods. 2 zákona o konkurze, podľa ktorého ak zmluvu o vzájomnom plnení ešte v čase vyhlásenia konkurzu nespĺnil ani úpadca, ani druhý účastník zmluvy, alebo sa splnila len čiastočne, každá strana môže od zmluvy ustúpiť. A. svoj záväzok zaplatiť kúpnu cenu splnil a predložil o tom aj relevantné dôkazy. Sťažovateľ namietal, že A. nemohol mať veriteľov v osobách majúcich nárok na vyrovnávacie podiely, resp. v osobách majúcich nárok na vydanie majetkových podielov, a preto považoval svoj postup podľa § 14 ods. 2 zákona o konkurze za dôvodný a platný. Vzhľadom na ustanovenie § 13 ods. 3 zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách v znení neskorších predpisov v znení účinnom v inkriminovanom čase platilo, že pokiaľ sa oprávnená osoba nestala účastníkom právnickej osoby podľa transformačného projektu a nebola podnikateľom v zmysle odseku 2, mohol sa jej vydať majetkový podiel v plnej výške po siedmich rokoch od schválenia transformačného projektu, pokiaľ sa oprávnená osoba po schválení transformačného projektu nedohodla s družstvom alebo jeho právnym nástupcom inak. To znamená, že oprávnené osoby mali možnosť vydania svojho majetkového podielu aj pred uplynutím siedmich rokov od schválenia transformačného projektu, pokiaľ sa s družstvom alebo jeho právnym nástupcom na tom dohodli. Oprávnené osoby požiadali o vydanie majetkového podielu a uznesením predstavenstva úpadcu z 21. augusta 1995 sa im vyhovel. Záväzok vyplývajúci z uznesenia predstavenstva prevzal na seba A., ktorý oprávneným osobám poskytol plnenie, pričom tieto osoby toto plnenie prijali. Najvyšší súd sa stotožnil s názorom krajského súdu, že neboli splnené podmienky v zmysle § 14 ods. 2 zákona o konkurze na to, aby sťažovateľ odstúpil od kúpnych zmlúv o prevode nehnuteľností. Podľa doložky právoplatnosti rozsudok nadobudol právoplatnosť 11. augusta 2009.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom môže sa stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Treba konštatovať, že použitá argumentácia všeobecných súdov, a to tak z hľadiska skutkových ustálení, ako aj z pohľadu právneho posúdenia, je dostatočná a presvedčivá. V žiadnom prípade ju nemožno považovať za arbitrárnu, ale ani za zjavne neodôvodnenú.

Ústavný súd považuje za potrebné osobitne zdôrazniť tieto podstatné skutočnosti:

Ustanovenie § 14 ods. 2 zákona o konkurze umožňovalo ktorémukoľvek účastníkovi odstúpiť od zmluvy o vzájomnom plnení, ak ju v čase vyhlásenia konkurzu nesplnil ani úpadca, ani druhý účastník zmluvy, resp. sa splnila len čiastočne. Inak povedané, pokiaľ v čase vyhlásenia konkurzu obsah zmluvy spočívajúci v plnení zmluvných strán nebol ešte zavŕšený, vyhlásenie konkurzu dávalo právo od takejto zmluvy bez ďalšieho odstúpiť.

Vzhľadom na platnú právnu úpravu bol sťažovateľ v postavení správcu konkurznej podstaty oprávnený po vyhlásení konkurzu odstúpiť od kúpnych zmlúv uzavretých predtým medzi úpadcom a A. iba za predpokladu, že v čase vyhlásenia konkurzu nebol obsah

kúpnych zmlúv ešte zavŕšený, teda v okolnostiach skúmaného prípadu dohodnutá kúpna cena nebola A. bezo zvyšku uhradená.

Všeobecné súdy vyhodnotili vykonané dôkazy tak, že A. svoju povinnosť uhradiť kúpnu cenu splnil v celom rozsahu spôsobom dohodnutým v príslušných kúpnych zmluvách. Ústavný súd nevidí dôvod spochybňovať tieto skutkové ustálenia všeobecných súdov, keďže sa opierajú predovšetkým o účtovnú dokumentáciu.

Pokiaľ sťažovateľ v podanej sťažnosti veľmi rozsiahlym spôsobom zdôrazňuje, že oprávnené osoby v skutočnosti nespĺňali podmienky na to, aby mohli byť považované za oprávnené osoby, a že preto im vyplatené čiastky mali byť správne vyplatené úpadcovi (čo má v konečnom dôsledku znamenať, že v čase vyhlásenia konkurzu povinnosť A. zaplatiť kúpnu cenu nebola v celom rozsahu splnená), nemôže ústavný súd túto námietku akceptovať. Sťažovateľ vlastne tvrdí, že kúpne zmluvy v časti upravujúcej povinnosť zaplataenia kúpnej ceny tak, že časť z nej sa má vyplatiť nie úpadcovi ako vlastníkovi, ale tretím osobám, ktorým má úpadca dlhovať, sú v rozpore so zákonom. Takúto situáciu však nemožno z právneho hľadiska riešiť postupom podľa § 14 ods. 2 zákona o konkurze. Zásadne totiž platí, že odstúpiť možno iba od platného právneho úkonu. Neplatný právny úkon nevyvoláva zamýšľané právne účinky, a preto odstupovať od neho by nemalo nijaký zmysel. Presadzovanému právnemu názoru sťažovateľa by, ako sa zdá, skôr zodpovedalo domáhať sa neplatnosti uzavretých kúpnych zmlúv, teda ustálenia, že nehnuteľnosti tvoriace predmet kúpnych zmlúv patria do konkurznej podstaty úpadcu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2009